

Komentář Odborného panelu (WOS)

5 Social Science

Komentář vypracoval: Daniel Münich a David Šmahel

Datum zpracování: 1. září 2022

Metodologické poznámky

V těchto komentářích se rozlišují tři různé bibliometrické veličiny charakterizující obor nebo VO:

- a) Velikost, měřená počtem publikujících autorů.
- b) Publikační výkon, měřený počtem publikovaných článků.
- c) Publikační produktivita, měřená jako počet článků připadajících na jednoho publikujícího autora.

Všechny tři veličiny sledujeme zvláště v rámci oborů FORD. Z hlediska kvality, významu a přínosu vědy jsou veličiny ad (a) a (b) navíc sledovány v dělení podle vědeckého vlivu časopisů v kvalitativních skupinách D1 (nejvlivnějších 10 % v oboru), Q1 (nejvlivnějších 25 % v oboru) a případně Q1+Q2 (vlivnější polovina v oboru).

Obory českých společenských věd (social sciences - dále SS) charakterizuje řada významných fenoménů. Těm, které se týkají všech nebo většiny oborů SS, se v komentářích věnujeme především. Podrobnější specifika jednotlivých oborů jsou pak popsána v komentářích k jednotlivým oborovým zprávám a nejsou v těchto souhrnných komentářích opakována. Z našeho srovnání vynecháváme velmi heterogenní 'zbytkový' obor 5.9 *Other Social Sciences*, kde je navíc velmi problematizující přiřazení jednoho z oborů WoS do oboru FORD.¹

V těchto komentářích vycházíme především z údajů obsažených v podkladových bibliometrických zprávách a ve zprávě souhrnné, dále z komentářů k jednotlivým oborům. Další potřebné informace jsme získali z on-line aplikací IDEA a dále z Eurostatu a OECD (odkazy uvedeny v textu).

Základní otázky – Obory FORD

---

¹ Jde o obory FORD: 5.1 *Psychology and Cognitive Sciences*, 5.2 *Economics and Business*, 5.3 *Education*, 5.4 *Sociology*, 5.5 *Law*, 5.6 *Political Science*, 5.7. *Social and Economic Geography*, 5.8 *Median and Communications*.

I. část - Data zpracovaná dle Web of Science

1. Jaká je úroveň oboru v ČR v mezinárodním srovnání? (Je podle vašeho odborného názoru komentovaný obor – při pohledu neomezujícím se pouze na bibliometrická data - na úrovni srovnatelné s vyspělými zeměmi? Případně srovnatelný se zeměmi s obdobnými, pro daný obor relevantními, podmínkami - kulturními, ekonomickými, společenskými ...).

Detailní analýza je v odpovědi na otázku číslo 3.

2. Je tato úroveň adekvátně reflektována zpracovanou bibliometrickou analýzou? Je zde rovněž možnost stručně uvést významné znaky publikační kvality a publikační zvyklosti oboru neobsažené v analýze Modulu 2.

Pro větší přehlednost a srozumitelnost jsou komentáře ohledně relevance bibliometrického hodnocení společenských věd integrovány z otázek č. 1 a 2 integrovány zde. Komentáře na otázky ohledně úrovně oborů jsou integrovány v sekci odpovědi na otázku č.3.

Bibliometrické hodnocení na základě údajů z WoS je relevantní pro všechny SS obory. Liší se pouze míra, jak významným publikačním kanálem publikace typu Jwos jsou. Mezinárodní srovnání Česka, Slovenska, Polska, Norska a Vlámské části Belgie (Flandry)² ukazuje, že v roce 2016³ v oboru psychologie byl podíl WoS článků ze všech článků v ČR (dle RIV) na úrovni 47 %, zatímco v Norsku 78 % a Flandrech 91 %. Podobně v oboru Economics and business byl v ČR podíl 47 %, v Norsku 73 % a ve Flandrech 80 %. V oboru Education v ČR byl podíl 12 %, v Norsku 46 % a ve Flandrech 71 %. V sociologii byl v ČR podíl 34 %, v Norsku 63 % a ve Flandrech 73 %, politologii v ČR 27 %, v Norsku 76 % a ve Flandrech 56 %. Podobné relativní rozdíly panují i v další oborech společenských věd. České obory jsou tak z hlediska podílů publikování ve WoS časopisech zhruba srovnatelné s Polskem a Slovenskem a proti Norsku a Flandrám jsou výrazně nižší. Obecně lze tedy doporučit, aby se vědci v těchto oborech snažili častěji publikovat v časopisech WoS, primárně samozřejmě v kvalitních zahraničních časopisech, a zároveň redukovali publikování v jiných typech publikací, především v těch s lokálním dosahem, lokálně zajišťovaným recenzním řízením a v publikacích v lokálních jazycích, což výrazně snižuje jejich mezinárodní ohlas a recenzovatelnost.

---

² Petr et al (2021), <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0249879> Tabulka S3 Coverage of journal articles in WoS–social sciences, Plos One. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0249879.s011>

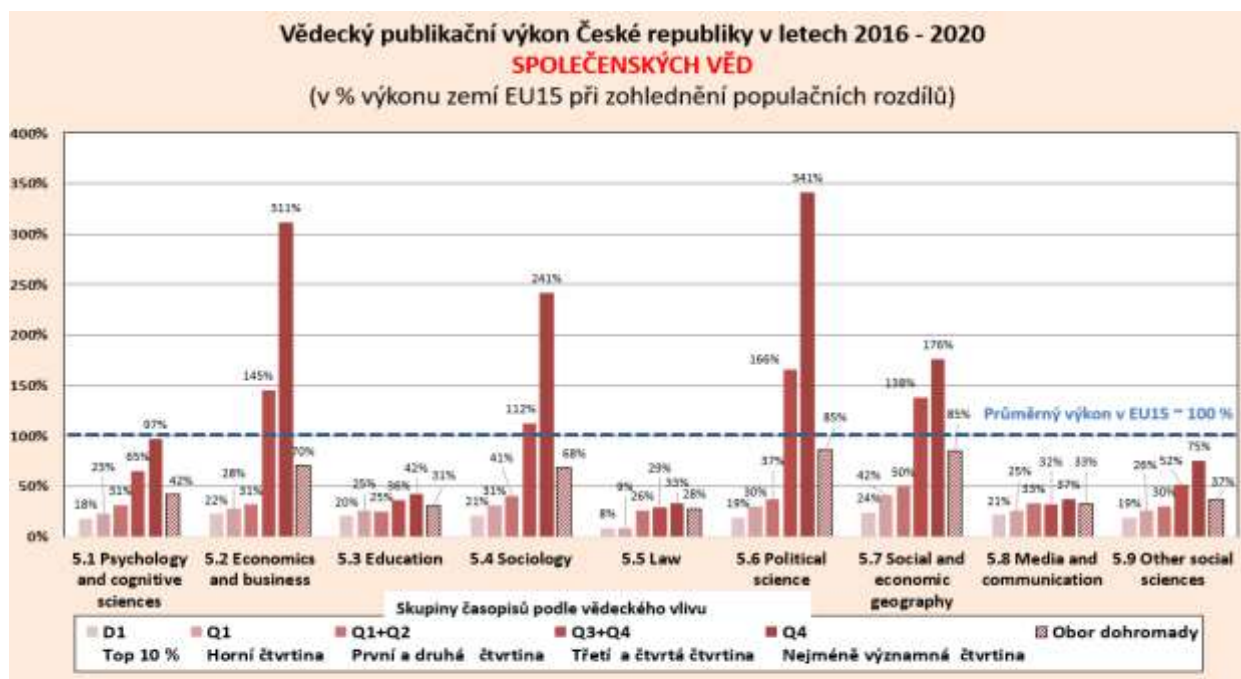
³ Zmíněná studie obsahuje poslední údaje v roce 2016, který představuje první rok námi hodnoceného období 2016-2020. Od roku 2016 se publikační praxe v ČR velmi pravděpodobně opět o něco přiblížila praxi v Norsku a Flandrech, ale tento posun nemohl být zásadní.

Z pohledu národních i mezinárodních oborových standardů má databáze WoS zdaleka nejnižší relevanci, resp. publikační pokrytí, v oboru 5.5 Law, kde v ČR již zmíněná studie uvádí podíl WoS článků pouze 4 %, nicméně v Norsku 25 % a Flandrech 15 %, nicméně v tomto oboru oproti ostatním SS oborům je relevance WoS článků nízká i ve dvou posledně zmíněných zemích. Nejvyšší relevanci a pokrytí mají články WoS naopak v oborech 5.1 *Psychology and Cognitive Sciences*, 5.2 *Economics and Business* a 5.7. *Social and Economic Geography*.

3. Má obor vysokou úroveň své produkce v D1 a Q1 ve srovnání s EU15 a se světem? Dochází v daném oboru k nadprodukci v pásmu Q4 ve srovnání s EU15 resp. se světem? Pokud ano, jak byste ji vysvětlili?

Celkový publikační výkon (WoS) všech SS oborů v ČR, po zohlednění populačních rozdílů zemí, je nižší, než je průměr zemí EU15 (Graf 1). Nejnižší výkon vykazuje obor 5.5 Law (dosahuje pouze 28 % úrovně EU15), nejvyšší výkon vykazuje obor 5.7 *Social and Economic Geography* (85 % úrovně EU15). Velké rozdíly publikačních výkonů WoS napříč obory SS jsou dány řadou faktorů, kterým se v dalším věnujeme podrobněji: (i) (ne)přítomnost v Česku a na Slovensku vydávaných časopisů na indexu WoS; (ii) personální kapacity oborů, (iii) podíl vědců publikujících ve WoS časopisech, a (iv) výše veřejné institucionální a účelové podpory VaV. Bez znalosti faktorů (i) až (iii) je vypovídací schopnost samotných publikačních výkonů oborů velmi omezená.

Graf 1: Publikační výkon oborů společenských věd ČR ve srovnání s průměrným publikačním podílem průměrné země EU15 (po zohlednění rozdílných populací)

Publikační výkon ve vlivnějších časopisech (D1, Q1 a Q1+Q2) všech oborů je v ČR diametrálně nižší, než je průměr zemí EU15 (Graf 1).

Publikační výkon ČR v nejvlivnější desetině časopisů (D1) se pohybuje od 8 % EU15 v oboru 5.5 *Law* po 22 % EU15 v oboru 5.2 *Economics and Business*. Publikační výkony ČR v D1 jsou tedy 5-10x menší, než je průměr zemí EU15. Řada zemí EU15 má samozřejmě publikační výkon výrazně vyšší než průměr zemí EU15, které na druhé straně zahrnují i vědecky málo výkonné země jako jsou Portugalsko, Itálie a Řecko.⁴ Do oboru 5.4 *Sociology* je nepatřičně zařazena většina článků v D1, takže publikační výkon ČR v poměru k EU15 je v tomto oboru reálně téměř nulový.⁵

Publikační výkon ČR v nejvlivnější čtvrtině časopisů (Q1 včetně D1) je také nízký a od výkonu v D1 se zásadně neliší. Pohybuje se od 9 % EU15 v oboru 5.5 *Law* po 28 % EU15 v oboru 5.2 *Economics and Business*.

V horní polovině vlivnějších časopisů Q1+Q2 celek je pozice ČR vůči EU15 o něco lepší. Zde publikační výkon ČR dosahuje od 25 % EU15 v oboru 5.3 *Education* po 50 % v oboru 5.7 *Social and Economic Geography*. V této skupině časopisů jsou zároveň české obory vůči EU15 vzájemně nejvyrovnanější.

Kvalitativní struktura publikačního výkonu všech oborů je v mezinárodním srovnání v ČR až extrémně vychýlena směrem k málo vlivným časopisům WoS. Tento fenomén je nejvýraznější v oborech 5.2 *Economics and Business*, 5.4 *Sociology*, 5.6 *Political Science*, 5.7 *Social and Economic Geography*. Ne náhodou jde o obory, do nichž je zařazena řada WoS časopisů vydávaných v ČR a SR, které jsou většinou zařazeny v Q4. Publikační výkon ČR v nejméně vlivných časopisech Q4 v těchto oborech se pohybuje od 176 % EU15 v oboru 5.7 *Social and Economic Geography* (zde je to především kvůli mimořádně vysokému počtu publikací v Q4 časopise Sustainability, který vydává nakladatelství MDPI - viz detaily v oborové zprávě) po extrémních 341 % EU15 v oboru 5.6 *Political Science*. Jediný obor s v ČR vydávaným časopisem, který v Q4 nedosahuje úrovně EU15, je 5.1 *Psychology and Cognitive Sciences* (97 % EU15). Další výjimkou je pak obor 5.8 *Media and Communication*, kde vychází v ČR časopis (Cyberpsychology), tento je ale zařazen v Q2 a navíc v něm v hodnoceném období nepublikovali žádní čeští autoři. U tohoto oboru proto publikační výkon v Q4 dosahuje úrovně 37 % EU15. Zbytek oborů, kde v ČR či SR žádný WoS časopis nevychází (5.3 *Education*, 5.5 *Law*, 5.9 *Other social sciences*), se i publikační výkon v Q4 pohybuje na nízkých úrovních 33 až 42 %. Exemplární příklad dopadů rozšiřování indexu WoS o nové časopisy zde představuje obor 5.9 *Other social sciences*, kam I v roce 2020 nově zařazen do skupiny

⁴ Viz aplikace IDEA https://ideaapps.cerge-ei.cz/EU_citations/

⁵ Je to dáno tím, že WoS kategorie Social Sciences, Mathematical Methods je oborovým převodníkem nevhodně přiřazena k FORD oboru 5.4 Sociology (měla by být přiřazena spíše k FORD oboru 5.9 Other Social Sciences).

Q4 v ČR vydávaný časopis *Archiv orientální*. Díky tomu se v roce 2020 zvýšil publikační výkon ČR ve skupině Q4 hned o 7 článků (z 10 v roce 2019 na 18 v roce 2020), tedy o vysokých 60 %.

Trendy publikačního výkonu oborů v letech 2016-2020 jsou patrně determinovány několika faktory: (a) rozšiřováním počtu časopisů na indexu WoS (a tedy i započtených článků), (b) meziročními přesuny časopisů mezi pásmy D1, Q1 atd., (c) změnami počtu vědců, kteří pak publikují více článků, (d) změnami publikační produktivity vědců v oboru. Tyto čtyři fenomény je však extrémně obtížné na základě bibliometrických podkladů individuálně rozlišit. Fenomén (b) má vliv pouze na trendy publikačních výkonů v kvalitativních skupinách časopisů, nikoliv na trend celkového publikačního výkonu. Změny (trendy) výkonu způsobené fenomény (c) a (d) dále nazýváme změny fundamentální, protože pouze ty jsou způsobeny změnami v personální velikosti oboru nebo produktivity vědců. Změny způsobené (a) a (b) nazýváme změnami autonomními (způsobené změnami mimo český systém VaV).

U všech oborů mezi roky 2016-2020 došlo k nárůstu počtu WoS časopisů. Procentní nárůsty se obor od oboru poměrně výrazně lišily. Dominantní většina přírůstků se přirozeně odehrála ve skupině nejméně vlivných časopisů Q4, protože vědecky významnější časopisy už většinou v databázi WoS byly v minulosti. To ale z definice kvalitativních skupin časopisů automaticky vedlo k autonomnímu posunu řady již dříve zařazených WoS časopisů z méně do více vlivných skupin. To se potom také promítá do celkových meziročních změn českého publikačního výkonu v jednotlivých skupinách oborů. Nebyl to však důsledek změn fundamentálních (v systému české vědy), ale důsledek změn autonomních (administrativního rozšiřování databáze WoS v čase). Rozlišit však v podkladech mezi autonomními a fundamentálními je extrémně složité. Proto by bylo žádoucí v bibliometrických podkladech pro příští kola hodnocení autonomní a fundamentální efekty rozlišit. S ohledem na obtížnost odlišení efektů (a) až (d) je otázka, jak velký podíl na změnách (v celkovém publikačním výkonu, kvalitativní struktuře a produktivitě) v letech 2016-2020 měly změny fundamentální. Obrovská ztráta publikačního výkonu a především jeho kvalitativní části na průměr zemí EU15 se zřejmě snížila, ale ne výrazně. Pouze v oboru 5.7. *Social and Economic Geography* byl mezi lety 2016 a 2020 zaznamenán výraznější nárůst objemu tuzemských publikací. Tempo růstu tam bylo rychlejší než nárůst všech publikací ve WoS časopisech daného oboru na světě. Viz Tabulka 1 v oborové zprávě 5.7.

Vývoj v letech 2016-2020 zasazujeme do delšího časového úseku let 2005-2020 na samotném konci komentářů. Ukazuje se, že v letech 2007-2020 počet publikujících autorů (RIV) v SS poměrně rychle klesal. Tato informace se však z podkladových materiálů vyčíst nedá.

Personální velikost oborů v ČR není možno na základě bibliometrických podkladů s EU15 srovnat. Proto opět vycházíme z informací aplikace IDEA při CERGE-EI.⁶ Graf 2 ukazuje na ose X oborové počty českých autorů článků v Jwos v procentech průměrného počtu autorů v zemích EU15, po zohlednění populačních rozdílů. Všechny české společenskovední obory jsou personálně výrazně menší, než je průměr EU15. Po zohlednění populačních rozdílů je nejmenší obor 5.3 Law na úrovni -96 % EU15 a největší obor 5.2 Economics and Bussiness na úrovni -51 % EU15. Zde je však třeba mít na paměti, že toto personální srovnání zahrnuje pouze autory s alespoň jedním výsledkem Jwos za období 2015-2016. Nepostihuje tedy ty autory, kteří neměli WoS výsledek ani jeden. V tomto ohledu hraje velkou roli skutečnost, že česká společenskovední obec svůj publikační výkon nadstandardně cílí do jiných typů publikací, než články Jwos (jiné než WoS časopisy, sborníky, monografie a kapitoly v nich – viz komentáře výše na otázku 1). Proto v Grafu 2 uváděné velmi nízké počty českých vědců v oborech SS v poměru k EU15 skutečný stav podhodnocují. Je však třeba připomenout, že ČR vykazuje výrazně větší podíl vědců než průměr zemí EU15, kteří v časopisech WoS nepublikují. Celkové ty vědců v SS, uvedené v části II bibliometrické zprávy, jsou tedy v ČR výrazně vyšší.

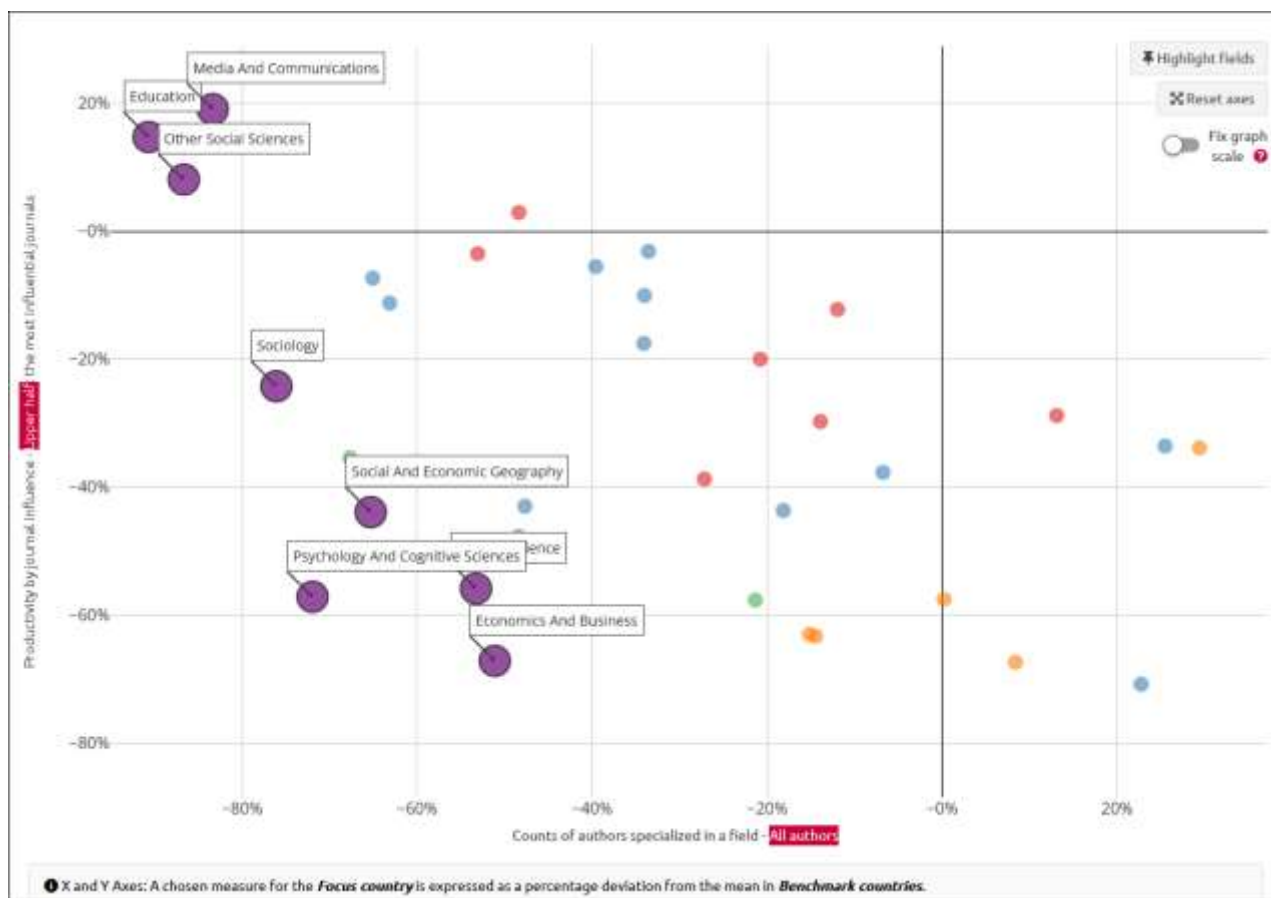
Publikační produktivitu ČR, tedy její oborové publikační výkony vztažené k počtu publikujících vědců, ve srovnání se zeměmi EU15, nelze na základě poskytnutých bibliometrických podkladů posoudit. Naše závěry se proto opět zakládají na informacích z aplikace IDEA při CERGE-EI.⁷ Jak bylo popsáno výše, Graf 2 na ose X ukazuje oborové počty českých autorů článků v Jwos v procentech průměrného počtu autorů v zemích EU15, po zohlednění populačních rozdílů. Na vertikální ose je pak vynesena obdobně vyjádřená publikační produktivita oborů ČR v časopisech Q1+Q2 v poměru k průměru zemí EU15. Všechny SS obory označené fialově vykazují počty autorů 50 až 95 % pod průměrem zemí EU15 (záporná procenta na ose X). Pouze tři české obory vykazují publikační produktivitu Q1+Q2 lehce nad průměrem EU15; *5.3 Education*, *5.8 Media and Communications* a *5.9 Other Social Sciences*. Ne náhodou ovšem jde o obory, které zároveň v ČR vykazují nejnižší podíl publikujících autorů ve WoS vůči EU15. Počet takových autorů v ČR je velmi nízký, což výrazně determinuje relativně vysokou produktivitu. Produktivita zbylých oborů SS se pohybuje pod průměrem EU15 (záporná procenta na ose Y). Více méně platí, že čím je obor personálně relativně větší (autoři WoS!), tím nižší je produktivita v Q1+Q2. Obor 5.5 Law není zahrnut pro příliš nízké počty článků, respektive autorů.

---

⁶ Viz aplikace IDEA https://ideaapps.cerge-ei.cz/EU_citations/. Srovnání oborových produktivit ČR s jednotlivými zeměmi EU15 je možno nahlédnout v Sekci aplikace.

⁷ Viz aplikace IDEA https://ideaapps.cerge-ei.cz/EU_citations/

Graf 2: Počet českých autorů publikujících články Jwos a publikační produktivita ČR v Q1+Q2 v procentech průměrů zemí EU15

Zdroj: Aplikace IDEA https://ideaapps.cerge-ei.cz/EU_citations/

Počet vědců a tedy i publikujících autorů v oborové skupině SS je samozřejmě dán i velikostí veřejné materiálně finanční podpory této vědní oblasti. Zde nám ke srovnání neposlouží ani již zmíněná aplikace IDEA. Použili jsme tedy oficiální mezinárodní statistiky Eurostatu a OECD. Ty v Tabulce 3 ukazují, že podíl veřejné finanční podpory⁸ společenskovedních a humanitních oborů v ČR patří k nejnižším ze všech srovnávaných zemí. Graf 4 potom ukazuje v mezinárodním srovnání velmi nízké podíly vědeckých pracovníků v oborech společenských a humanitních věd v ČR na základě statistik Eurostatu.⁹

⁸ GERD, Gross domestic expenditure on R&D.

⁹ Statistika Eurostatu mají výhodu v tom, že zahrnují všechny vědecké pracovníky, tedy nejen ty co publikují v časopisech WoS. Na druhé straně Eurostat identifikuje oborové zařazení těchto pracovníků na základě hlavního oborového zaměření výzkumných organizací či součástí vysokých škol.

Tabulka 3:

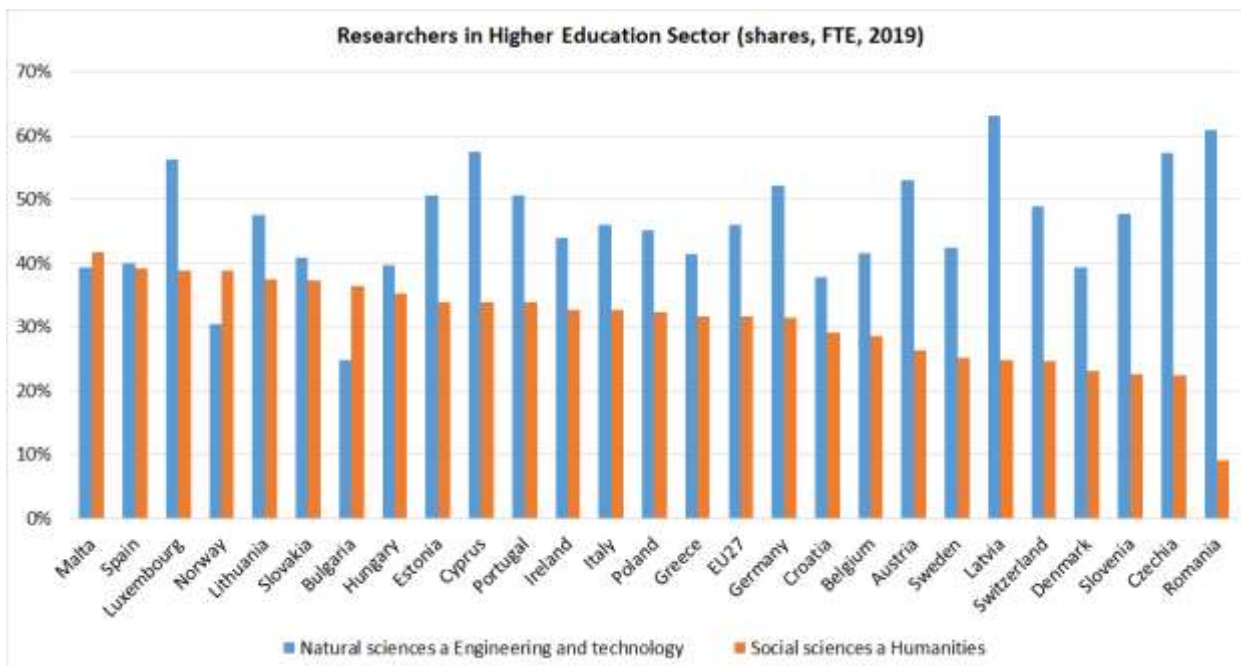
**Share of Governmental Expenditures GERD on R&D
on Social Sciences, Humanities, And Arts (2017)**

Canada	10.5%
Chile	12.2%
Czech Republic	6.2%
Denmark	8.4%
Greece	17.2%
Hungary	6.2%
Ireland (2011)	5.9%
Korea	3.5%
Latvia	11.2%
Mexico	19.3%
Netherlands	12.3%
Norway	14.5%
Poland	9.7%
Portugal	17.2%
Slovak Republic	12.0%
Slovenia	6.4%
Turkey	12.7%
United Kingdom (2012)	37.1%
Romania	3.0%
Russia	3.8%
South Africa (2016)	23.6%
Chinese Taipei	3.1%

Source: OECD.

https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=GERD_FORD

Graf 4:

Zdroj: Eurostat on-line system

<https://data.europa.eu/data/datasets/1czaoxlluhokl4eqnjrlzq?locale=en>

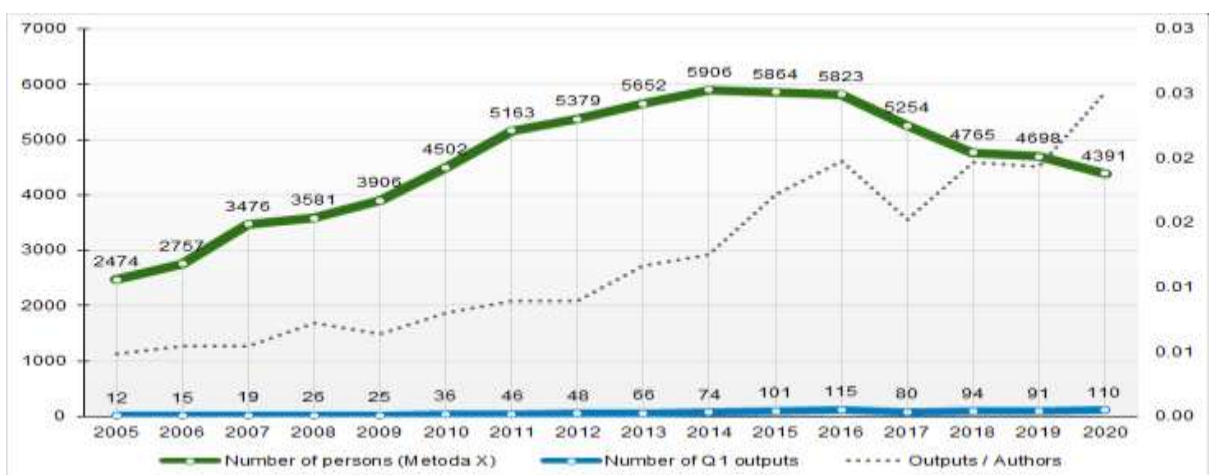

Na základě výše uvedeného lze učinit závěr, že extrémně nízký publikační výkon českých společenských věd ve významnějších vědeckých časopisech WoS, proti EU15, je dán kombinací těchto faktorů: (i) nízké míry veřejné podpory SS oborů, (ii) malého počtu výzkumníků v oborech SS, (iii) nízké publikační produktivity, částečně způsobené přílišným soustředěním výzkumného úsilí na publikační kvantitu na úkor kvality, (iv) oborově nestandardně nízkým cílením publikací do časopisů Jwos. Dopad jednotlivých faktorů nelze z podkladů odlišit, ale k celkovému výsledku zřejmě nezanedbatelně přispívají faktory všechny.

Dlouhodobé publikační trendy společenských věd

Bibliometrická zpráva mapuje poměrně krátké období let 2016-2020, které se víceméně překrývá s ukončením bývalého inst. hodnocení a financování podle tzv. kafemlejnku a přípravou a pomalého rozběhu nového systému hodnocení dle Metodiky17+. Nový způsob inst. financování se na VŠ fakticky začal rozvíjet až v roce 2022. Období 2016-2020 je však třeba nahlížet v dlouhodobějším časovém období - vliv na publikační vledky let 2016-2020 měl především personální vývoj oborů v několika letech předcházejících. To umožňuje nahlédnout nedávno vytvořený analytický nástroj vytvořený pro potřeby úřadu VaV. Ten ukazuje trendy počtu publikujících autorů (RIV autoři) a Jwos článků VŠ a AV ČR již od roku 2005 (Graf 5). Ukazuje se, že SS obory personálně dynamicky rostly až do roku 2014, kdy se růst zastavil na více než dvojnásobku stavu roku 2005, několik let stagnoval a počínaje rokem 2017 poměrně dynamicky počty autorů začaly klesat. Zde jde o všechny autory s publikací v RIV, tedy nejen o autory článků Jwos. V roce 2020 se tak počet autorů v SS vrátil cca na úroveň roku 2010. Růst počtu článků Q1 se po dosažení maxima v roce 2016 v letech 2017-2020 pohyboval kolem 100 ročně. S ohledem na dynamicky klesající počet autorů v letech 2017-2020 zůstává publikační produktivita Q1 na historicky nejvyšší úrovni. To může indikovat, že odliv publikujících autorů se týkal spíše těch, kteří nepublikují v časopisech WoS (zobrazené počty zahrnují všechny autory publikací v RIV bez ohledu na jejich typ).

Graf 5: Dlouhodobé trendy publikujících autorů oborů společenských věd (RIV autoři), publikační výkon a publikační produktivita v Q

1

Situace oborů společenských věd

Příčinami výše popsaného stavu společenských věd v ČR je kombinace několika faktorů: (i) podíl veřejné institucionální podpory společenských věd je dlouhodobě relativně nízký a obory SS jsou proto ČR relativně malé i personálně; (ii) veřejná podpora výzkumu je rozdělována velmi plošně s nedostatečným akcentem na kvalitu; (iii) publikační produktivita ve vlivných vědeckých časopisech je extrémně nízká. Je to i proto, že se publikační úsilí vědců koncentruje do málo vlivných časopisů. Vysoká koncentrace publikací ve vědecky málo vlivných časopisech má řadu příčin v dávne i méně dávne minulosti:

(a) Český systém institucionálního financování ve společenskovědních oborech dlouhodobě motivoval k publikační kvantitě na úkor kvality, což vedlo k méně náročnému publikování v lokálních časopisech. Tuto praxi ještě podpořil způsob inst. hodnocení v letech 2010-2016, což přímou vazbou na inst. financování podpořilo spíše rozvoj VO soustředěných na publikační kvantitu než kvalitu. Poté byly cca od roku 2018 proporce inst. financování (DKRVO¹⁰) mezi VO více méně zafixovány, takže pracovištěm s důrazem na publikační kvantitu se vyšší podpory z veřejných zdrojů dostává i nadále.

(b) V případě habilitací a profesur byla a stále je na řadě vysokých škol upřednostňována publikační kvantita před kvalitou.

(c) Přes dosažený pokrok stále nebyla v letech 2015-2018 (t.j. období, kdy byla poskytována finanční podpora výzkumům vedoucím k velké části výsledků vykázaných během hodnocených let 2016-2020) dostatečně doceňována publikační kvalita v kritériích pro potřeby účelového projektového financování (národní granty GAČR atp.), kde vysoký tlak na počet rychle vykazatelných publikací motivoval ke kvantitě než kvalitě.

¹⁰ DKRVO - Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací.

(d) V oboru bylo a je málo vědeckých pracovníků, kteří by měli dostatečnou vědeckou kapacitu a motivaci dělat výzkum publikovatelný ve špičkových časopisech Q1 a Q2.

(e) V ČR i SR existuje úzká personální propojenost mezi mnoha redakčními radami a vydavateli CZ/SK časopisů WoS v řadě oborů a autory, kteří v nich hojně publikují. To motivuje k lokálnímu publikování, účelovému citování a příliš lokálnímu akademickému diskursu bez dostatečné konfrontace s mezinárodní vědeckou komunitou, které někdy brání i lokální jazyk publikací.

(f) Na mnoha vysokých školách byl však v neúměrném rozsahu stále praktikován inbreeding, který petrifikoval zaměření výzkumu v oboru a izoloval ho od vývoje oboru v zahraničí – atraktivita českého akademického sektoru pro české a slovenské absolventy kvalitních zahraničních PhD programů (se zahraničním know-how) byla až na výjimky nízká (jak finančně, tak po stránce nízké míry internacionalizace, standardů a možností kariérního postupu).

(g) Výše uvedené nezdravé a nežádoucí fenomény nebyly a nejsou dostatečně systematicky sledovány, ani na úrovni řady VO, ani na úrovni sektorové či národní, takže je obtížné je přesvědčivě dokumentovat. Výše uvedené fenomény však najdeme i v dalších zemích EU bývalého socialistického bloku jako jsou Slovensko, Polsko a Maďarsko.

S ohledem na výše uvedené je však třeba připomenout, že zde jde o hodnocení výsledků za období let 2016-2020 a poslední výstupy za rok 2020 představují výsledky výzkumů, které většinou probíhaly již v letech 2015-2019. Pozitivní změny k lepšímu z posledních let, o kterých se na řadě VO hovoří, se proto do konečných výsledků budou promítat pomalu a se zpožděním.

Je třeba připomenout, že národní VaV hodnocení oborů a VO není zdaleka jediné hodnocení VaV. Významnou roli hrají interní systémy hodnocení VO. Jde o vlastní hodnocení v sektoru AV ČR a jednotlivých VŠ. V případě VŠ tyto mají také velmi silné motivační efekty, protože jsou spojeny s habilitacemi, profesurami a akreditacemi studijních programů. Je známo, že většina těchto interních systémů hodnocení a tedy financování je podobná původnímu kafemlejnku. Přinejmenším v oborech společenských věd interní systémy hodnocení mnoha VŠ nadále kladou přílišný důraz na publikační kvantitu před kvalitou. V AV ČR nebyly principy kafemlejnku uplatňovány. AV ČR používá své vlastní hodnocení. To, které mohlo částečně přímo ovlivnit výsledky hodnoceného období 2016-2020, bylo dokončeno a zveřejněno v roce 2016.¹¹ Nakolik se liší dopady rozdílného hodnocení a financování AV ČR a VŠ v letech důležitých pro výsledky hodnocené v letech 2016-2020 nelze bez dodatečné podrobné analýzy zjistit.

---

¹¹ Detaily o hodnocení pracovišť AV ČR zde <https://www.avcr.cz/cs/o-nas/hodnoceni/>

- 4. Má v daném oboru význam institut korespondujícího (reprint) autora? Jaké je v daném oboru relativní zastoupení těchto výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?**

Institut korespondujícího (reprint) autora má v oborech společenských věd roli malou. Vypovídací schopnost tohoto indikátoru je tedy velmi omezená. Nuance jednotlivých oborů v tomto ohledu uvádí jednotlivé oborové komentáře.

- 5. Jaké je v daném oboru zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích? Jaký je podle vašeho názoru autorský přínos domácích institucí na takových výsledcích (viz konkrétní výsledky v příloze)?**

Zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích má v oborech společenských věd zanedbatelný význam. Jistou roli může hrát v oblasti medicínské psychologie, která spadá do oboru 5.1 Psychology and cognitive sciences (psychologie zdraví, sociální psychologie, psychologie osobnosti, mezikulturní psychologie). Viz detaily v oborových komentářích.

- 6. Jaký je v daném oboru rozsah mezinárodní spolupráce při tvorbě špičkových výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?**

Komentář shrnující situaci v oblasti společenských věd jako celek nedává smysl. Je to dáno tím, že pro indikátory o mezinárodních autorských spolupracích v ČR neexistují mezinárodní benchmarky a situace se napříč obory velmi liší. Dílčí postřehy jsou obsaženy v oborových komentářích.

- 7. Do jaké míry lze považovat výsledky klasifikované jako D1 a Q1 za domácí „know-how“ (viz konkrétní výsledky v příloze)? Je tento podíl podle vašich zkušeností v souladu s praxí v zahraničí?**

Na tuto otázku je velmi obtížné odpovědět i na úrovni jednotlivých oborů (viz oborové komentáře), natož pro společenské vědy jako celek. Není také jasné, jak je “domácí know-how” definováno.

- 8. Existují WoS kategorie, které jsou v oboru nadprůměrně dobré? Můžete je stručně okomentovat?**

Tato otázka je cílena na jednotlivé obory a ne společenské vědy jako celek.

- 9. Dochází k významným překryvům s jinými obory, zejména u článků v pásmech D1/Q1? Můžete to stručně okomentovat? Odpovídají publikace klasifikované jako D1 a Q1 předpokládaným obsahem a zaměřením skutečně výzkumu v oboru FORD do jakého jsou přiřazeny (viz seznam jednotlivých článků v přílohách).**

Tato otázka je cílena na jednotlivé obory a ne společenské vědy jako celek.

10. Jaké VO jsou podle oborových bibliometrických zpráv „Část I“ v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1? Popřípadě, jaký je bibliometrický profil nejdůležitějších z těchto VO ve srovnání s benchmarky (svět, EU15, ČR)? Dosahují úrovně EU15 resp. světové úrovně, případně ji převyšují?

V této části analyzujeme údaje z částí 5 a 6 oborových zpráv, které obsahují tabulky ohledně počtů WoS publikací VO v prvním decilu (D1), prvním kvartilu (Q1 včetně D1) a podíl VO na celkové produkci oboru v D1 resp. Q1. Na úvod je třeba říci, že v této části se nezabýváme produktivitou VO, neboť v této části oborových zpráv nejsou k dispozici údaje o personální velikosti VO v daných FORD. Výsledky VO v této části jsou tedy kromě jiného výrazně ovlivněny jejich velikostí v daném FORD. Produktivitou VO se nicméně zabýváme v další části komentářů, která vychází z části II. bibliometrické zprávy z RIV dat.

V této části se budeme zabývat podíly VO v publikování výsledků v časopisech D1 (viz Tabulka 4) a Q1 (včetně D1, viz Tabulka 5). Ve sledovaném období celé české sociální vědy vyprodukovaly 229 publikací v časopisech D1. Dělení podle VO je proto zatížené problémem, že se na úrovni VO jedná o poměrně nízké počty publikací, především v D1. V této části jsou také výsledky v případě spoluautorství více VO započítány každé VO, takže dochází k některým překryvům, jak je vysvětleno i dále.

Z hlediska celých společenských věd je publikačním výkonem zdaleka nejvýznamnější organizací Univerzita Karlova (CUNI) (41 % všech D1 výsledků - 94 publikací a 36,6 % Q1 výsledků – 315 publikací). Z hlediska produkce D1 publikací je na druhém místě Národohospodářský ústav (17,5 % výsledků D1 a 8,7 % v Q1). U těchto dvou organizací se nicméně autoři publikací výrazněji překrývají a jedná se často o stejné publikace. CUNI v pěti z celkem osmi oborů vytvořila více než polovinu všech oborových výsledků D1. Na třetím místě z hlediska produkce D1 a na druhém místě z hlediska produkce Q1 je Masarykova univerzita (MUNI), kde se vyprodukovalo 8,7 % D1 výstupů a 17,7 % Q1 výstupů. Na čtvrtém místě je Vysoká škola ekonomická v Praze (VŠE) s 5,7 % podílem v D1 a 5,1 % podílem v Q1. Další VO mají podíly pod 5 % společenských věd v ČR.

Tabulka 4: Podíl VO na nejvýznamnějších D1 publikacích WoS ve společenských vědách v ČR (procenta uvádí podíl dané VO na celkovém počtu výsledků D1 v oboru Ford v ČR)

	5.1 Psychology		5.2 Economics		5.3 Education		5.4 Sociology		5.6 Political Science		5.7 Social geography		5.8 Media communication		5.9 Other Social sciences		Celkem	
	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	počet
UK	33%	13	48%	36	50%	5	44%	12	60%	6	37%	13	67%	4	36%	5	41,0%	94
Národohosp. Úst. AV ČR	0%	0	37%	28	10%	1	26%	7	20%	2	6%	2	0%	0	0%	0	17,5%	40
MUNI	21%	8	0%	0	20%	2	4%	1	10%	1	17%	6	17%	1	7%	1	8,7%	20
VŠE Praha	8%	3	8%	6	0%	0	4%	1	0%	0	0%	0	0%	0	21%	3	5,7%	13
NÚDZ	15%	6	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	7%	1	3,1%	7
Psychol. Ú. AV ČR	15%	6	0%	0	10%	1	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	3,1%	7
Ú. teorie infor. AV ČR	0%	0	4%	3	0%	0	7%	2	0%	0	6%	2	0%	0	0%	0	3,1%	7
Univerzita T. Bati ve Zlíně	0%	0	0%	0	0%	0	4%	1	0%	0	0%	0	17%	1	21%	3	2,2%	5
ČZÚ Praha	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	14%	5	0%	0	0%	0	2,2%	5
ČVÚT Praha	3%	1	1%	1	0%	0	0%	0	0%	0	6%	2	0%	0	0%	0	1,7%	4
VŠB Ostrava	0%	0	1%	1	10%	1	0%	0	0%	0	6%	2	0%	0	0%	0	1,7%	4
Metropolitní	0%	0	0%	0	0%	0	7%	2	10%	1	0%	0	0%	0	0%	0	1,3%	3
Sociolog. Ú. AV ČR	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	6%	2	0%	0	7%	1	1,3%	3
Mendelova Uni	0%	0	0%	0	0%	0	4%	1	0%	0	3%	1	0%	0	0%	0	0,9%	2
UPOL	5%	2	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0,9%	2
Podíly oborů	17%	39	33%	75	4%	10	12%	27	4%	10	15%	35	3%	6	6%	14	94%	229

Pozn: Z tabulky byly smazány organizace pouze s 1 výsledkem. Ve sloupcích chybí FORD 5.5 Law neboť zde byla pouze 1 publikace. Součet podílů proto nedává 100 %, celkový součet 229 je skutečný počet českých D1 publikací.

Tabulka 5: Podíl VO na nejvýznamnějších Q1 publikacích WoS ve společenských vědách v ČR (procenta uvádí podíl dané VO na celkovém počtu výsledků Q1 v oboru Ford v ČR)

	5.1 Psychology		5.2 Economics		5.3 Education		5.4 Sociology		5.6 Political Science		5.7 Social geography		5.8 Media and communication		5.9 Other social sciences		Celkem	
	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	Kusy	%	počet
UK	28%	46	45%	120	40%	12	42%	34	34%	17	40%	65	33%	9	26%	12	36,6%	315
MUNI	21%	35	5%	14	20%	6	27%	22	24%	12	25%	41	41%	11	24%	11	17,7%	152
Národohosp. Ú. AV ČR	0%	0	23%	62	7%	2	11%	9	4%	2	0%	0	0%	0	0%	0	8,7%	75
VŠE Praha	5%	9	7%	18	0%	0	0%	0	6%	3	6%	9	0%	0	11%	5	5,1%	44
UPOL	5%	9	0%	0	13%	4	0%	0	6%	3	10%	16	0%	0	11%	5	4,3%	37
ČZÚ Praha	0%	0	1%	4	0%	0	4%	3	0%	0	13%	21	0%	0	0%	0	3,3%	28
NÚDZ	16%	27	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	3,1%	27
ČVÚT Praha	0%	0	5%	14	0%	0	0%	0	0%	0	6%	10	0%	0	0%	0	2,8%	24
Psychol. Ú. AV ČR	8%	13	0%	0	7%	2	0%	0	0%	0	0%	0	4%	1	4%	2	2,1%	18
Ú. teorie infor. AV ČR	0%	0	6%	15	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	1,7%	15
Fak. Nem. U sv. Anny	7%	12	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	1,4%	12
VŠB Ostrava	0%	0	4%	10	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	4%	1	0%	0	1,3%	11
Sociolog. Ú. AV ČR	0%	0	0%	0	0%	0	5%	4	4%	2	0%	0	0%	0	11%	5	1,3%	11
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	0%	0	0%	0	0%	0	4%	3	0%	0	4%	6	0%	0	0%	0	1,0%	9
Mendelova Uni v Brně	0%	0	2%	6	3%	1	0%	0	2%	1	0%	0	0%	0	0%	0	0,9%	8
ZČU v Plzni	0%	0	1%	4	3%	1	0%	0	0%	0	0%	0	11%	3	0%	0	0,9%	8
Metropolitní univerzita Praha	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	14%	7	0%	0	0%	0	0%	0	0,8%	7
Fyziologický ústav AV ČR, v. v. i.	4%	7	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0,8%	7
Ústav mezinárodních vztahů AV ČR, v. v. i.	0%	0	0%	0	0%	0	4%	3	6%	3	0%	0	0%	0	0%	0	0,7%	6
Ústav geoniky AV ČR, v. v. i.	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	4%	6	0%	0	0%	0	0,7%	6
Ostravská univerzita	0%	0	0%	0	0%	0	4%	3	0%	0	0%	0	0%	0	4%	2	0,6%	5
Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	3%	5	0%	0	0%	0	0,6%	5
Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	3%	5	0%	0	0%	0	0,6%	5
Univerzita T. Bati ve Zlíně	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	4%	1	7%	3	0,5%	4
UHK	2%	4	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0,5%	4
Fakultní nemocnice v Motole	2%	4	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0,5%	4
Podíl oborů	20%	166	32%	267	4%	30	10%	81	6%	50	20%	162	3%	27	6%	46	98%	861

Pozn: Z tabulky byly smazány organizace s 3 a méně výsledky. Ve sloupcích chybí FORD 5.5 Law neboť zde bylo pouze 6 publikací – uvedeny jsou dále v textu. Součet podílů proto nedává 100.

Špičkový výkon ve FORD oborech společenských věd je velmi koncentrován v několika málo VO z poměrně vysokého počtu, kde se v oboru výzkum praktikuje. Nižší míra koncentrace je patrná pouze v oboru 5.1 Psychology and cognitive sciences. V něm má nejvíce výsledků v D1 CUNI (13 publikací), na druhém místě je MUNI (8) a po 6 publikacích má NÚDZ a Psychologický ústav AV. Podle Q1 publikací je pořadí podobné, nicméně NÚDZ má 27 Q1 publikací a Psychologický ústav AV 13 publikací. Významnou VO je ještě Fakultní nemocnice u sv. Anny, která má 12 publikací v Q1 časopisech tohoto FORDu.

Ve FORD 5.2 *Economics and business* publikovala nejvíce výsledků v D1 Karlova univerzita (36 publikací), na druhém místě je Národohospodářský ústav AV ČR (28). Jak již bylo uvedeno, řada z těchto publikací se nicméně v důsledku spoluautorství překrývá. Avšak obě VO, i kdyby jim byla odečtena celá polovina výsledků D1, které potenciálně mohly vzniknout ve spoluautorství, tak by stále měly na výsledcích D1 v oboru 5.2 Economics and Business dominantní podíl. Na třetím místě je s velkým odstupem VŠE Praha s 6 publikacemi v D1. Z hlediska Q1 výstupů se situace jeví podobně: stále dominuje CUNI (120 publikací) a Národohospodářský ústav AV ČR (62 publikací), s velkým odstupem VŠE (18), Ústav teorie informace a automatizace AV ČR (15 publikací) a ČVUT a MUNI s 14 Q1 publikacemi.

Ve FORD 5.3 *Education* je za pět let 2016-2020 celkově malý počet špičkových publikací (10 v D1 časopisech a 30 v Q1 časopisech). Nejvíce špičkových publikací má CUNI – 5 v D1, což představuje celou polovinu všech českých D1 publikací a 12 v Q1 časopisech (40 %). MUNI má 6 Q1 publikací (20 %) a Univerzita palackého 4 Q1 publikace (13 %).

Ve FORD 5.4 *Sociology* bylo jen 27 D1 publikací, z toho 12 (44 %) má CUNI. To je ale dáno do značné míry tím, že pod tento FORD spadá podobor WoS „Mathematical Methods“, kam spadají i mnohé špičkové časopisy oboru 5.2 Economics and Business. A právě v tomto oboru hojně publikuje Národohospodářský ústav, který proto má v Sociology hned 7 D1 publikací. Reálně tyto publikace spadají pod ekonomii. Viz detailnější analýza tohoto jevu ve zprávě za sociologii. Další významnou VO v sociologii je Masarykova univerzita, která má pouze 1 D1 publikaci, ale má 22 Q1 publikací (27 %). Překvapením jsou velmi nízké podíly Sociologického ústavu AV ČR jak v D1 (0) tak v Q1 (4).

FORD 5.5 Law v tabulkách neuvádíme, protože v tomto zde prakticky neexistují české špičkové publikace (pouze celkem 1 v D1 a 6 v Q1 za celou ČR). Analýza důvodů tohoto jevu je ve zprávě za daný obor. Po dvou z šesti publikací v tomto oboru v Q1 publikovala Ostravská univerzita a Masarykova univerzita, po jedné publikaci Psychologický ústav AV a Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Ve FORD 5.6 *Political science* je taktéž velmi málo špičkových výsledků – jen 10 v D1 časopisech a 50 v Q1. Dominuje zde CUNI s 6 výsledky v D1 (60 %) a 17 v Q1 (34 %). Masarykova univerzita má 1 D1 publikaci a 12 Q1 publikací (24 %). Za pozornost zde stojí Metropolitní univerzita s 10 % podílem v D1 a 14 % v Q1. Na druhé straně nulový podíl VŠE v D1.

Ve FORD 5.7 *Social and economic geography* má nejvíce špičkových výstupů CUNI (13 v D1 – 37 %; 65 v Q1 – 40 %). Na druhém místě je MUNI s 41 Q1 výstupy (25 %). Významnými VO jsou v tomto oboru ještě ČZÚ Praha s 21 Q1 výstupy (13 %) a Univerzita palackého s 16 Q1 výstupy (10 %).

Ve FORD 5.8 *Media and communication* je málo špičkových výsledků (6 v D1 a 27 v Q1), podobně jako ve FORDu Education. Jedná se nicméně o personálně zdaleka nejmenší obor všech sociálních věd (viz dále ve zprávě). V tomto FORDu dominují CUNI (4 D1 výsledky a 9 Q1 výsledků) a MUNI (1 D1 výsledek a 11 Q1 výsledků). Tyto dvě VO dohromady vyprodukovaly celých 74 % výstupů v Q1 časopisech.

Ve FORD 5.9 *Other social sciences* měla nejvíce špičkových výsledků CUNI (5 publikací v D1 a 11 v Q1). a MUNI (1 publikace v D1 a 11 publikací v Q1). Za zmínku stojí ještě VŠE Praha (3 publikace v D1 a 5 v Q1), ale ostatní VO měly 6 a méně špičkových výsledků.

Za pozornost stojí nízké počty u některých v ČR stěžejních VO: Sociologický ústav AV ČR v oblasti 5.4 Sociology neměl za 5 let ani jednu publikaci v časopisech D1 a pouze 3 publikace v Q1. Měl nicméně 2 články D1 a 5 Q1 v oboru 5.7 Social geography. Univerzita Palackého a Mendelova univerzita za 5 let vyprodukovaly ve všech oborech SS pouze 2 publikace v časopisech D1, podobně Metropolitní univerzita 3 publikace – tyto velké univerzity přitom mají akreditované obory, které jsou pro Social science relevantní. Podobně pouze 4 Q1 publikace za 5 let měly Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně a UHK.

II. část - Data zpracovaná s podporou RIV

Na úvod komentářů k části II bibliometrické zprávy je třeba připomenout metodiku výpočtů této části dle RIV, která se výrazně liší od části I. Pro pochopení a interpretaci této části je třeba vědět, že:

- V této části nerozhoduje o oboru výstupů oborové zařazení WoS časopisu, ale oborové zařazení výstupu z rozhodnutí VO (zařazení v RIV).
- Oborové zařazení osoby autora je jasně určeno a autor dané VO se tedy v součtech za VO objevuje u jediného oboru v ČR.
- Autor je zařazen do oboru na základě všech jeho výstupů uplatněných danou VO v RIV, tedy nejen těch typu WoS. Oborové zařazení osoby je exkluzivní – jde o obor, kde měl autor největší podíl výstupů uplatněných danou VO.

1. Odpovídá podíl autorů a autorek majících alespoň jednu publikaci ve WoS zvyklostem v oboru?

V této části vycházíme z grafu č. 10 z oborových zpráv, který pro přehlednost uvádíme níže.

Personální velikosti VO

Na úvod je užitečné si všimnout, že analyzované FORDy mají různé personální velikosti – počty aktivních autorů publikujících v RIV totiž patrně do značné míry reflektují velikosti daných FORD. Největší FORDy jsou 5.2 *Economics and business* (2766 autorů) a 5.3 *Education* (2281 autorů), což reflektuje existenci těchto oborů na většině VŠ. Personálně zhruba poloviční FORDy jsou 5.6 *Political science* (1424 autorů) a 5.5 *Law* (1487 autorů). Ještě menší je 5.1 *Psychology and cognitive sciences* (836 autorů), kde nicméně na rozdíl od běžné praxe v zahraničí neexistuje v ČR větší čistě psychologická fakulta. Naopak zdaleka nejmenší FORD je 5.8 *Media and communication* (310 autorů), který je téměř dvakrát menší než druhý nejmenší FORD 5.7 *Social and economic geography* (567 autorů). Na rozdíl od zahraničí v ČR neexistuje specializovaný vědecký institut, který by se soustředil na oblast „*media and communications*“. Počty autorů se také odráží v následujících analýzách dle VO, kde je ve více kombinacích VO a FORDů nedostatek dat pro detailnější analýzu.

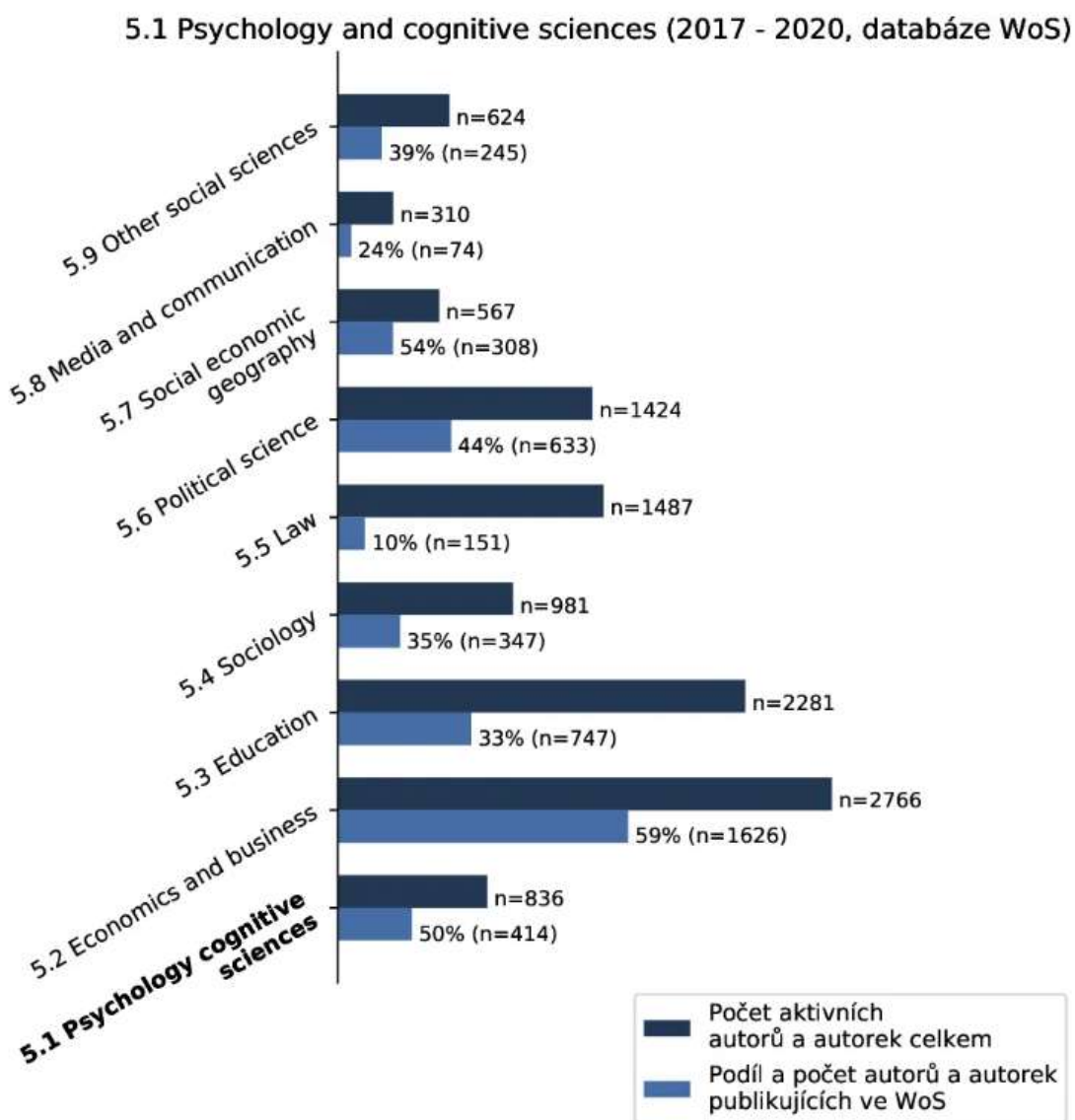
V grafu 5 dále vidíme, že nejvyšší podíl autorů publikujících ve WoS mají FORDy 5.1 *Psychology and cognitive sciences*, 5.2 *Economics and business* a 5.7 *Social and economic geography*, kde polovina a více autorů publikovala ve WoS (po řadě 50 %, 59 % a 52 %). Naopak výrazně nejméně má FORD 5.5 *Law*, kde pouze desetina autorů publikovala ve WoS. Nízké podíly jsou však také u 5.8 *Media and communication* (24 %), 5.4 *Sociology* (35 %) a 5.3 *Education* (33 %).

Tyto podíly nicméně napříč u všech oborů neodpovídají praxi v zahraničí, především pak v EU15. Článek kolektivu autorů analyzoval národní databáze Česka, Slovenska, Polska, Norska a Flander a zveřejnil data o podílech WoS publikací v těchto zemích – výsledky, které detailněji popisujeme již v první části zprávy, ukazují, že české obory sociálních věd výrazně zaostávají v publikování ve WoS proti Norsku a Flandrám.¹²

---

¹² Petr et al (2021), <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0249879>

Graf 5: Počet aktivních autorů a autorek v jednotlivých oborech celé oborové skupiny

Které VO jsou v oboru z hlediska personálních kapacit nejvýznamnější? Má některá z těchto institucí nadstandardně vysoký nebo naopak nízký podíl autorů a autorek, kteří publikují v prestižních žurnálech databáze WoS?

Data z grafů 11¹³ všech oborových zpráv shrnujeme v jedné tabulce (č. 6). Ta pro každý FORD ukazuje podíly autorů VO s publikacemi WoS a podíl autorů VO v oboru na oboru ČR jako celku.

Tabulka 6: Podíly autorů s publikacemi ve WoS ze všech publikací v RIV dle VO (zelené sloupce); podíly všech autorů oboru v RIV dle VO (červené sloupce)

	5.1 Psychology		5.2 Economics		5.3 Education		5.4 Sociology		5.5 Law		5.6 Political Science		5.7 Social geography		5.8 Media communication		5.9 Other Social sciences	
	% WoS	% obor	% WoS	% obor	% WoS	% obor	% WoS	% obor	% WoS	% obor	% WoS	% obor	% WoS	% obor	% WoS	% obor	% WoS	% obor
UK	55	19	88	6	42	19	32	32	8	38	49	14	60	27	33	31	22	1
MUNI	54	30	73	8	36	20	48	13	17	24	56	17	72	13	31	15	30	4
Mendelova Uní	73	2	54	7	51	4	51	4			50	4	54	8			42	3
Národní ústav duš. zdraví	79	11																
VŠE Praha			54	11	41	1			8	3	48	36						
Univerzita Palackého	45	17			19	17	37	5	8	10	45	2	76	10	14	8	35	4
ČVÚT Praha	31	3	53	3	25	2					64	1	33	7				
Metropolitní univerzita Praha									11	3	49	5			17	5	20	1
Univerzita T. Bati ve Zlíně			63	6	43	3									54	4		
VŠB Ostrava			66	7	50	1											58	5
Psychol. Ú. AV ČR	96	5																
Národohosp. Ú. AV ČR			67	2														
Ú. teorie infor. AV ČR																		
Sociolog. Ú. AV ČR							58	13			64	1						
ZČU v Plzni	54	1	51	3	29	7	47	3	3	8	29	3	83	2			41	3
ČZÚ Praha			75	6	73	1	53	2					58	5			90	1
Univerzita Hradec Králové	68	3	92	2	63	6	47	3			48	2						
Univerzita Pardubice			61	5			10	2			80	2	33	2				
Ostravská univerzita	26	3			31	4	38	5					59	3				
Centrum dopravního výzk.	57	2											57	2				
Ústav mezinárodních vztahů, v.v.i.											49	5						
Jihočeská univerzita ČB	33	2	37	6	35	4	20	4					65	3			20	4
Ministerstvo obrany					36	1											59	39
VUT Brno			46	6							19	1	38	4				
Policejní akademie ČR									9	6							14	2

Pozn: Prázdné buňky jsou u VO, kde bylo méně než 10 autorů v daném FORD

¹³ Údaje zakládáme na seznamu VO, který je rozšířený na 20 personálně největších VO v příslušném oboru. Seznam VO byl poskytnut na žádost panelu Úřadem vlády (VaV).

Personální kapacity VO

V rámci oborové skupiny společenských věd personálně jasně dominují CUNI a MUNI, které jsou personálně největšími VO ve všech oborech FORD kromě dvou. CUNI je největší VO ve FORDech 5.4 *Sociology*, 5.5 *Law*, 5.7 *Social and economic geography* a 5.8 *Media and Communication*. MUNI je naopak personálně největší ve FORDech 5.1 *Psychology and cognitive sciences* a těsně v 5.2 *Economics and business*. Ve FORDu 5.6 *Political science* je největší VŠE. Ve FORDu 5.9 *Other Social sciences* je personálně největší VO Ministerstvo obrany. V tabulce je také vidět, které VO se výrazně oborově „specializují“; např. NÚDZ a Psychologický ústav AV v psychologii, Národohospodářský ústav v ekonomii, atd. Obor 5.2 *Economics and business* je navíc výjimečný tím, že v něm žádná VO výrazněji personálně nedominuje a relativně nízké personální podíly v oboru vykazuje vysoký počet VO. Velké rozdíly v personálním oborovém zázemí VO dokladují, že pouhé informace o publikačních výkonech (bez zohlednění personální velikosti VO v části I. bibliometrické zprávy) mohou vést k velmi zkresleným představám o publikační produktivitě VO, a tedy efektivitě veřejné podpory.

Cílení VO na publikování ve WoS časopisech

Na úvod je třeba říci, že podíl autorů VO publikujících v časopisech WoS nutně nevypovídá o kvalitě dané VO v daném oboru. O kvalitě mnohem více vypovídá ukazatel relativní publikační produktivity diskutovaný dále.

Ve sloupcích Tabulky 6, kde jsou nejvíce zastoupené buňky zeleně, pak vidíme podíly autorů v oboru dané VO, kteří publikovali ve WoS. Tyto podíly poměrně výrazně liší napříč obory. Mezioborové rozdíly zhruba odpovídají relativním oborovým rozdílům pozorovaným v zahraničí (absolutní podíly publikací v časopisech WoS jsou v ČR výrazně nižší).

Ve FORD 5.1 *Psychology and cognitive sciences* má zdaleka nejvyšší podíl autorů publikujících ve WoS Psychologický ústav AV (96 %). S velkým odstupem pak následuje NÚDZ (79 %). CUNI a MUNI mají podíly nižší (55 % a 54 %), což je těsně nad průměrem celého boru (50 %, viz Tabulka 6). Podprůměrné podíly publikací ve WoS mají Univerzita Palackého, Ostravská univerzita a Jihočeská univerzita.

Ve FORD 5.2 *Economics and business* má vysoký podíl autorů publikujících ve WoS CUNI (88 %) a Univerzita Hradec Králové (92 %), kde jsou však již poměrně malé počty publikací a procento je spíše orientační. Naopak nejnižší hodnoty má Jihočeská univerzita (37 %) a VUT Brno (46 %).

Ve FORD 5.3 *Education* jsou podíly autorů publikujících ve WoS celkově nízké – nejvyšší podíl má ČZÚ a Univerzita Hradec Králové, ale počty publikací jsou zde již spíše nízké. Okolo průměru oboru se pohybují dvě největší VO – CUNI (42 %), MUNI (36 %). Ve třetí největší VO UPOL publikuje ve WoS pouze 19 % autorů.

Ve FORD 5.4 *Sociology* je průměr FORDu 35 %, nadprůměrná je Mendelova univerzita (51 %) a Sociologický ústav AV (58 %).

FORD 5.5 *Law* je průměr FORDu pouze 10 %. Z velkých VO je nadprůměrná MUNI se 17 %, naopak podprůměrná ZČÚ s 3 %.

Ve FORD 5.6 *Political science* je průměr FORDu 44 %, což mírně překonávají velké VO – CUNI (49 %) a VŠE Praha (48 %). O něco lepší je MUNI s 56 %. Podprůměrné jsou naopak ZČÚ v Plzni a Policejní akademie ČR.

Ve FORD 5.7 *Social and economic geography* mají nejvyšší podíly autorů publikujících ve WoS MUNI (72 %), UPOL (76 %) a ZČÚ v Plzni (83 %), která je však poměrně malá (2 % oboru) a jedná se o nízký počet publikací. Nejmenší podíly publikujících ve WoS má ČVÚT (33 %), Univerzita Pardubice (33 %) a VUT Brno (38 %).

FORD 5.8 *Media and communication* je celkově malý obor s nízkými podíly publikací ve WoS. Průměr oboru je 24 % a těsně nad ním se pohybují obě klíčové VO – UK (33 %) a MUNI (31 %). Univerzita Tomáše Bati má sice podíl autorů 54 %, ale jedná se celkově o méně než 20 publikací.

Ve FORD 5.9 *Other social sciences* je průměr oboru 39 %, solidně si vede také největší VO – Ministerstvo obrany, kde 59 % autorů publikuje ve WoS a VŠB Ostrava, kde ve WoS publikuje 58 % autorů.

Existují mezi prezentovanými institucemi takové, které jsou výrazně produktivní z hlediska personálních kapacit ve vztahu k jejich podílu výsledků v horních pásmech? A naopak: existují v oboru VO, jejichž personální kapacity jsou významné, přesto produkují malý počet výsledků ve WoS a/nebo mají nestandardně vysoký podíl na národní produkci ve spodních pásmech?

V následující tabulce (č. 7) ukazujeme relativní produktivitu jednotlivých VO, tedy publikační výkon vztažený k počtu publikujících autorů. Zkombinovali jsme tedy hodnoty z Grafů 11 (oborové personální podíly VO) a 12 (oborové publikační podíly) z části II. (RIV) bibliometrické zprávy. Používáme indikátor *relativní publikační produktivity* VO, který poměruje publikační produktivitu VO vůči průměrné produktivitě daného oboru (hodnota relativní produktivity 1 pak odpovídá průměrné produktivitě v oboru v ČR. Například relativní produktivita 1.5 říká, že daná VO je o 50% produktivnější, než je průměrná česká produktivita v daném oboru. Naopak 0.5 znamená polovinu průměru celonárodní produktivity oboru). Absolutní publikační produktivity není vhodné srovnávat pro možné rozdíly v přirozené publikační produktivitě oborů (byť nejsou tak velké, jako například mezi obory přírodních a medicínských věd). Avšak relativní produktivity srovnávat napříč obory lze. V mnoha buňkách tabulky 7 absentují hodnoty, jelikož VO v daných FORD publikují málo (méně než 20 publikací v RIV za 5 let) nebo vůbec. Znaménka plus a minus znamenají, že jsme pro výpočet produktivity neměli údaje o počtu autorů nebo o počtech publikací – viz vysvětlivka pod tabulkou. Produktivity VO ve FORDech dále popisujeme po jednotlivých FORDech.

K metodě počítání produktivity je třeba také poznamenat, že počty autorů VO nemusí nutně zcela odpovídat finanční podpoře nebo FTE, kterou VO v daném FORD dostávala. Počty autorů VO mohou např. zvyšovat publikace studentů a Ph.D studentů, kteří nemají mnohdy k VO pracovní právní vztah. Proto univerzity, které v daných FORDech ve větším rozsahu nabízí Ph.D. studium, mohou být reálně relativně personálně menší, než se jeví na základě počtu autorů z Grafu 11. Naopak ústavy AV ČR, kde je často minimum Ph.D. studentů, mohou mít menší počty autorů a tím pádem vůči VŠ relativně i vyšší produktivitu. Relativní produktivitu VO VŠ a AV ČR je třeba srovnávat s velkou opatrností, protože akademické úvazky mají v obou sektorech jiný podíl výzkumné a vzdělávací činnosti.

Tabulka 7: Relativní produktivita v časopisech Q1+Q2 (zelené sloupce) a Q4 (červené sloupce): je vyjádřena jako (podíl VO na článcích / podíl VO na autorech; průměr je 1.00)

	5.1 Psychology		5.2 Economics		5.3 Education		5.4 Sociology		5.5 Law		5.6 Political Science		5.7 Social geography		5.8 Media communication		5.9 Other Social sciences	
	Q1 + Q2	Q4	Q1 + Q2	Q4	Q1 + Q2	Q4	Q1 + Q2	Q4	Q1 + Q2	Q4	Q1 + Q2	Q4	Q1 + Q2	Q4	Q1 + Q2	Q4	Q1 + Q2	Q4
UK	1,41	1,14	7,04	1,84	2,02	1,71	0,65	0,88	0,45	0,56	1,19	1,06	0,98	1,19	2,08	1,93	0,35	----
MUNI	1,01	0,84	0,86	1,04	0,72	0,98	1,90	1,23	1,99	1,04	0,90	0,69	0,82	1,35	1,53	1,30	0,58	----
Mendelova Uni	0,34	0,31	0,56	0,92	1,97	0,59	0,60	0,59			0,11	0,51	1,23	0,53			0,16	1,11
Národní ústav duš. zdraví	2,50	0,58																
VŠE Praha			0,87	1,12	---	----	1,70	2,78			1,33	1,33						
Univerzita Palackého	0,60	1,10			1,32	1,25	0,23	0,45			0,46	0,59	1,37	2,59	0,37	----	0,72	1,01
ČVÚT Praha	---	0,54	1,37	0,83	0,37	1,00					0,42	1,59	0,08	0,37				
Metropolitní univerzita Praha											1,42	0,30			---	----	0,31	----
Univerzita T. Bati ve Zlíně			0,19	1,68	0,22	0,91									---	----		
VŠB Ostrava			0,56	1,09	0,85	----											0,47	0,48
Psychol. Ú. AV ČR	2,97	4,31																
Národohosp. Ú. AV ČR			10,51	0,76														
Ú. teorie infor. AV ČR			++++															
Sociolog. Ú. AV ČR							2,09	1,78			3,71	3,54						
ZČU v Plzni	0,40	----	0,60	1,33	1,15	----	0,85	0,63			0,28	0,41	---	1,91			---	0,24
ČZÚ Praha			0,59	1,36	---	0,85	1,20	1,18					2,15	1,11			1,25	1,58
Univerzita Hradec Králové	1,14	----	2,46	2,06	0,53	0,90	0,21	0,63			1,17	1,56						
Univerzita Pardubice			--	0,95			---	----			0,19	1,85	---	----				
Ostravská univerzita	0,25	0,30			0,18	0,25	0,41	0,80					0,84	0,52				
Centrum dopravního výzk.	0,98	----											0,53	----				
Ústav mezinárodních vztahů, v.v.i.											0,92	0,37						
Jihočeská univerzita ČB	0,14	0,26	0,45	0,33	1,44	0,98	1,39	0,15					3,52	1,72			---	0,42
Ministerstvo obrany					---	----											2,21	1,98
VUT Brno			0,35	0,56							---	----	---	----				
Policejní akademie ČR																	---	----

Vysvětlivky: ++ VO patří mezi 20 publikačně nejvýkonnějších, ale ne mezi 20 VO s největším počtem autorů; -- VO nepatří mezi 20 publikačně nejvýkonnějších v oboru, ale patří mezi 20 VO s nejvyšším podílem autorů v oboru. Počet znaků vyjadřuje míru, s jakou absence údaje o produktivitě hovoří: - ve prospěch VO (+ znaky v případě absence jmenovatele); - v neprospěch VO (- znaky v případě absence čitatele)."

Ve FORD 5.1 *Psychology and cognitive sciences* má nejvyšší produktivitu v Q1+Q2 časopisech Psychologický ústav AV, kde se v těchto kvalitních časopisech publikuje asi 3x častěji (na jednoho autora) než je oborový průměr. Stejně tak má ale tento ústav výrazně nejvyšší produktivitu v Q4 časopisech. To je dáno patrně do značné míry jeho vydáváním lokálního Q4 časopisu „Československá psychologie“, kde často autoři tohoto ústavu publikují. Vysokou produktivitu má v Q1+Q2 i NÚDZ (2,5), kde se méně publikuje v Q4 časopisech. Naopak velmi nízkou produktivitu v Q1+Q2 vykazují Jihočeská univerzita (0,14), Ostravská univerzita (0,25), ZČÚ v Plzni (0,40) a Mendelova univerzita (0,34).

Ve FORD 5.2 *Economics and business* má v Q1+Q2 jednoznačně nejvyšší produktivitu Národohospodářský ústav AV ČR, který v kvalitních časopisech Q1+Q2 na autora publikuje až 10x více než je průměr oboru v ČR. Podobně vysoce produktivní je UK (7), jak již bylo nicméně řečeno výše, autoři a výsledky těchto dvou VO se překrývají. Relativní produktivita obou VO však zůstává vysoká i v případě, že se jim započítá jen polovina jejich publikací. Solidní produktivitu vykazuje ještě Univerzita Hradec Králové (2,46). Ve Q4 časopisech nadprůměrně produktivně publikuje CUNI a současně Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, kde je ovšem současně velmi nízká produktivita v časopisech Q1+Q2 (0,19). Nízká produktivita je v tomto FORDu v kvalitních časopisech Q1+Q2 také na VUT Brno (0,35), Jihočeské univerzitě (0,45), VŠB Ostrava (0,56) a Mendelově univerzitě (0,56).

Ve FORD 5.3 *Education* je třeba mít v paměti, že obor má vzhledem k personální velikosti (druhý největší) celkově velmi málo výsledků ve WoS a jeví se tak celkově jako velmi málo produktivní. Nadprůměrně produktivní proti nízkému národnímu průměru je v tomto oboru CUNI (2,02 v Q1+Q2 a 1,84 v Q4) a Mendelova univerzita (1,97 v Q1+Q2). (Pro představu, k dosažení nadprůměru nicméně stačilo Mendelově univerzitě mít méně než 5 publikací v Q1+Q2 ve sledovaném období pěti let.)

Ve FORD 5.4 *Sociology* je nadprůměrně produktivní v Q1+Q2 časopisech Sociologický ústav AV (2,09), stejně tak nadprůměrně produktivní je v Q4 i díky hojnému publikování v jím vydávaném Q4 časopise (Sociologický časopis). Nadprůměrně produktivní v časopisech Q1+Q2 je také MUNI (1,9) a VŠE (1,7). VŠE má nicméně ze všech VO nejvyšší produktivitu v Q4, do velké míry díky publikování v lokálních časopisech, z nichž dva vydává sama VŠE. Celkově nízkou produktivitu pak má UHK, Univerzita Palackého, Ostravská univerzita a Mendelova univerzita.

FORD 5.5 Law je analýza produktivity podle VO obtížná, neboť v tomto FORDu je publikací ve WoS minimum - uvádíme proto výsledky jen pro CUNI a MUNI. MUNI má tedy produktivitu nadprůměrnou vzhledem k průměru oboru a CUNI naopak podprůměrnou.

Ve FORD 5.6 *Political science* má nejvyšší produktivitu v Q1+Q2 i v Q4 Sociologický ústav AV, jedná se však o poměrně malé počty autorů i publikací (méně než 20 za pět let). Viz také analýza velikosti VO, kde má Sociologický ústav pouze 1 % výsledků tohoto FORD. V tomto FORD se produktivita pohybuje více méně kolem průměru – viz v Q1+Q2 u CUNI (1,19), MUNI (0,9), VŠE (1,33). Nižší produktivitu v Q1+Q2 má nicméně Univerzita Pardubice (0,19) a ZČÚ (0,28).

Ve FORD 5.7 *Social and economic geography* má nadprůměrnou produktivitu v Q1+Q2 Jihočeská univerzita (3,52) a ČZÚ (2,15). Naopak velmi nízkou produktivitu v Q1+Q2 má ČVÚT (jen 0,08) a Centrum dopravního výzkumu (0,53). Vyšší produktivitu má i Univerzita Palackého a to v pásmu Q1+Q2 (1,37) a zejména pak v Q4 (2,59).

Ve FORD 5.8 *Media and communication* je celkově malý počet publikací i nízký podíl publikací ve WoS (viz Tabulka 6), proto uvádíme podíly jen u několika málo VO. Nadprůměrně produktivní v Q1+Q2 jsou zde CUNI (2,08) a MUNI (1,53). Naopak podprůměrně produktivní je zde Univerzita Palackého. Další VO, kde vidíme „minus“, nicméně produkují výsledky v RIV, ale nemají v těchto kategoriích výsledky ve WoS – to se týká především Metropolitní univerzity a Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, které mají také akreditované obory v této oblasti.

Ve FORD 5.9 *Other social sciences* dominuje z hlediska velikosti i produktivity Ministerstvo obrany, které nadprůměrně publikuje v Q1+Q2 (2,21), ale i v Q4 (1,98). Tento FORD je nicméně velmi specifický. I proto jsou další VO v oboru vesměs personálně malé a netroufáme si produktivitu detailněji hodnotit. Více viz oborová zpráva tohoto FORD.

Z výše uvedeného je zřejmých pár obecnějších zásad:

- Vysoký celkový publikační výkon VO ještě zdaleka neznamená, že je VO publikačně úspěšná ve vědecky nejvlivnějších časopisech.
- Publikační výkon VO, tedy celkový počet publikací VO, jen v omezené míře koreluje s publikační produktivitou VO. Jinými slovy, vysoká výkonnost některých VO je dána spíše jejich personální velikostí, než jejich publikační produktivitou. Obráceně řečeno, řada personálně malých VO s nízkým publikačním výkonem má vysokou publikační produktivitu.
- Podíl autorů VO publikujících v časopisech WoS sice pozitivně koreluje s publikační produktivitou VO, ale není věrohodným indikátorem kvality VO. Navíc v podílech publikací ve WoS časopisech existují i mezinárodně výrazné oborové rozdíly, viz analýza ve výše uvedeném článku (Petr, 2021).

- Nejdůležitějším indikátorem z hlediska efektivity veřejné podpory VO je publikační produktivita. Nicméně tento indikátor je zatížen řadou nejistot ve výpočtu a menším rozdílem mezi VO není radno přikládat větší význam (za pozornost stojí jen výraznější rozdíly). Jak jsme již výše také uvedli, počty autorů nejsou zcela optimálním indikátorem produktivity (např. kvůli počtům publikujících Ph.D. studentů). Do budoucna by proto měla KHV (Komise pro hodnocení výzkumných organizací a ukončených programů) dále vyjasnit obsah oborových kapacit (např. FTE a/nebo finanční podporu pro jednotlivé obory).